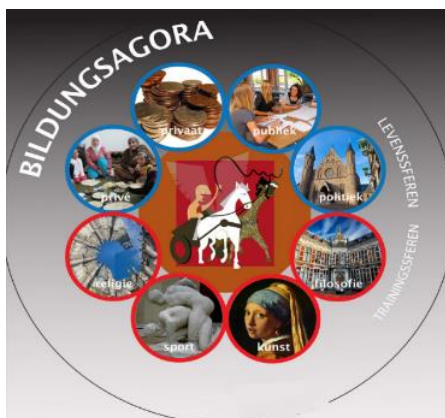

Ik ben Nathalie Crapanzano-Kerp, docent Frans en Levensbeschouwing in Parkstad Limburg, en heb in 2016 een micro-subsidie toegewezen gekregen voor een onderwijsvernieuwend project waarvan het avontuur eind 2015 is begonnen. In dat schooljaar hadden we namelijk tijdens onze ontwikkelgesprekken voor de Junior Bildung Akademie het volgende voor ogen: “*Bildungflow* is de naam die wij geven aan een context waarin leerlingen zich veilig en vrij voelen, waardoor ze worden geïnspireerd en gemotiveerd om te reflecteren, experimenteren en bovendien verantwoordelijkheid te nemen voor zowel zichzelf als de ander. Het gaat hierbij om **persoonlijke ontwikkeling**, waaronder wij zowel de ontwikkeling van het individu bedoelen als de ontwikkeling van het individu binnen een groep. Zodoende is er binnen de *bildungflow* sprake van een onderscheid tussen enerzijds de groepsdynamiek (dat de leerlingen zich veilig en vrij voelen en verantwoordelijkheid dragen), en anderzijds het ontwikkelingsgedrag (dat leerlingen reflecteren en experimenteren).”

Wij zien de activiteiten vanuit het begrip Bildung als oplossing voor maatschappelijke problematiek doordat leerlingen gestimuleerd worden de juiste vragen te stellen, hun persoonlijkheid op een introspectieve manier én het ‘wij denken’ te ontwikkelen, en door de leerling te laten onderzoeken hoe hij zich verhoudt tot actuele maatschappelijke vraagstukken. Dit doen we door hem in contact te brengen met inspirerende ‘leermeesters’ (filosofen, schrijvers, politici, journalisten, kunstenaars, wetenschappers), hun onderling te laten uitwisselen, en aan het einde van het programma het proces te laten evalueren en te presenteren. Er wordt gebruik gemaakt van coaches die leerlingen beter in staat stellen om breder en met meer diepgang naar maatschappelijke vraagstukken en naar de eigen ontwikkeling te kijken.

Het programma van de Junior Bildung Academie (JBA) is in 2016 gestart met 15 leerlingen van de drie VO-schoollocaties van de Stichting Voortgezet Onderwijs Parkstad Limburg (SVO|PL); van de Scholen van het Bernardinuscollege (Heerlen), Sintermeertencollege (Heerlen) en Charlemagnecollege/locatie Eijkhagen (Landgraaf). Omdat het een schooloverstijgende samenwerking betreft neemt Tjeu Seeverens, creatief leider van de [TalentenAcademie SVO|PL](#) het concept formeel onder zijn hoede en worden er contactpersonen aangesteld op elke van de drie schoollocaties zodat de leerlingen een JBA-aanspreekpunt hebben. Deze contactpersonen hebben deelnemers geselecteerd onder zogenaamde 'plus'leerlingen van Havo 4 en Vwo 4 en 5, de leerlingen die het zich cijfermatig gezien kunnen permitteren om extra tijd te investeren in activiteiten die ze gedeeltelijk onder schooltijd doorlopen. Ook leerlingen die qua cijfers niet per se opvallen maar wel potentieel hebben en hun talenten op divers gebied willen ontwikkelen, konden in aanmerking komen. Denk aan netwerkkwaliteiten, ondernemerschap, maatschappelijke betrokkenheid, interesses in filosofie, design of kunst, etc. Het centrale thema zijn de persoonlijke leervragen van de deelnemer waarover met een persoonlijk toegewezen coach en leermeester gesproken gaat worden. Een mooie doelstelling voor elke deelnemer zou zijn de leiderschapskwaliteiten en onderlinge samenwerking in het 'sociale domein' te ontwikkelen, op het gebied van de persoonlijke interesses en met behulp van de reeds aanwezige kwaliteiten.

Het JBA-traject 2016 bestond uit de volgende programmaonderdelen:

1. Kick-off in januari in SCHUNCK* filmhuis, met keynote-spreker Martijn Aslander waarvan de deelnemers zijn boek "Nooit af" kregen. Verder sprak oud-leerling Jette Thönissen over het belang van de brede ervaring van het studeren in het buitenland. Een ander onderdeel van de kick-off was onder andere het kijken naar de verschillende persoonlijkheden van de 15 deelnemers, en welke matches met leermeesters en coaches gemaakt konden worden.

2. Brainwash festival, het filosofie-evenement dat verdieping en vernieuwing biedt door middel van debat, conferenties en gesprekken over literatuur, filosofie, toneel, film, wetenschap en muziek. Het vond in februari plaats in Den Haag en deelnemers konden daar zelf hun eigen programma samenstellen.

3. Coach-sessies van ongeveer 1 à 1,5 uur in totaal. Een overzicht van onze [coaches](#) is te vinden op onze JBA-blog.

De Ideeën-kanon / Bedenker

Extravert
Op zoek naar ideeën
Enthousiast
Nieuwsgierig
Communicatief

De Knaller / Regelaar / Fixer

Assertief
Denkt in mogelijkheden
Positief
Durft te vragen
Heeft lef
"Niet lullen, maar poetsen"

De Planner

Houdt overzicht
Planmatig
Projectmatig
Realistisch/Wuchter
Praktisch
Kritische noot

De Mensen-mens

Zorgzaam
Sociaal
Gezellig
Steezetter
Luisteraar
Gevoelig

4. Gesprek met de leermeester: op afspraak 'koffie drinken' of via Skype. Wie deze [leermeesters](#) zijn en hun rol en expertise is, is tevens te lezen op de JBA-blog. Coaches en leermeesters zijn gevraagd vanuit het netwerk van de TalentenAcademie SVO|PL en doen dit op vrijwillige basis.

5. Trendwatching-avond in april op Bernardinuscollege met sprekers over zorg, food, design, humanitaire ontwikkelingen en start-ups. Er werd niet alleen geluisterd, maar de deelnemers en hun ouders konden vervolgens ook met elkaar in gesprek gaan over meermal ethische kwesties.

6. Presentatieworkshop in oktober van Rick Koster uit Haarlem, die overal ter wereld ook politici en topmensen uit bedrijfsleven zijn presentatietechnieken aanleert. De middag werd afgesloten met individuele presentaties over het doorlopen JBA-traject en over wat de deelnemers daarin geleerd hadden.

7. Workshop Design thinking in Cube (Museumplein Limburg in Kerkrade) in november. De deelnemers leerden het proces te doorlopen van Ask – Imagine – Create, rondom het thema van donorregistratie; hoe maak je dat aantrekkelijk voor jongeren?

8. Afsluiting in december in kasteel Alden Biesen (België) met een feestelijk evenement en uitreiking van certificaten en de officiële JBA-pin.

De getuigenissen uit evaluatieformulieren van de deelnemers en de reacties van ouders zijn positief. Enkele citaten uit evaluatieformulieren van deelnemers:

“De Junior Bildung Academie heeft mijn leven een enorme positieve draai gegeven toen ik mezelf een beetje kwijt was. Ik zal het herinneren als een belangrijke mijlpaal uit mijn leven.”

“Het aanbod was erg divers. Ik vond het erg leuk dat je een coach en leermeester mocht kiezen, waarbij je je toch naar je interesses kon richten.”

“Het was een geweldige ervaring te spreken met iemand die zoveel ervaring heeft met het werken met probleemjongeren!”

Via de volgende link is een uitgebreid overzicht in tekst en beeld geplaatst van het [JBA-programma 2016](#).

“Ik heb op het Brainwash festival een enorm leuke dag gehad. Ik heb onder andere lezingen bijgewoond over romantiek, de islam en welsprekendheid. Vooral deze laatste sloot aan op een van mijn leervragen, namelijk ‘Hoe onderhoud ik een goed gesprek?’”

Trajecten JBA 2017 : Science & Technology en Culture & Society

De groep in 2017 was veel omvangrijker geworden, namelijk 44 deelnemers, mede omdat er gedifferentieerd werd door twee trajecten aan te bieden. Leerlingen moesten dan ook een motivatiegesprek voeren en werden geselecteerd volgens dezelfde criteria als het jaar ervoor, voor een van de twee trajecten: Science & Technology (S&T) of Culture & Society (C&S). Zuyd Hogeschool participeert dan ook in het traject S&T door het verzorgen van workshops voor leerlingen met een bèta-profiel en het aanbieden van leermeesters. Omdat ik me heb ontfemd als coördinator over het traject C&S, verwijs ik voor een compleet overzicht van [leermeesters](#) en [workshops](#) van het S&T- traject naar de JBA-blog.

Voor het traject C&S werd in samenwerking met SCHUNCK* Glaspaleis gedeeltelijk inhoudelijk invulling gegeven. De onderdelen design thinking, trendwatching,

presentatietechnieken en presenteren, en de gesprekken met leermeester en coach blijven als kernactiviteiten voor beiden trajecten in het programma bestaan. Hieronder een overzicht van het programma van de twee trajecten S&T en C&S:

Naast het verplichte programma werd facultatief aan de deelnemers van C&S aangeboden om zich aan te sluiten bij een leesclub 'Identiteit', onder leiding van leermeester en docent geschiedenis/maatschappijleer Chris Wiesen, van de locatie Eijkhagen. De bijeenkomsten waren gebaseerd rondom het boek 'Identiteit' van Paul Verhaeghe. Het boek is grofweg in te delen in twee delen:

- 1) Hoe komt identiteit tot stand?
- 2) Het neo-liberalisme als leverancier van de huidige identiteit

In de uitnodiging van Chris aan deelnemers schrijft hij o.a. *“Op school leer je naast gangbare vakken ook een bepaald denkniveau. Maar bij welk vak vind je nu antwoorden op hedendaagse problemen? Het boek van Paul Verhaeghe is in feite een pamflet van wat mis is in onze samenleving. Het is dus geen waarde neutraal boek. Zie het meer als een pittige (wetenschappelijke) slijpsteen voor je eigen geest.”*

C&S Leesclub 'Identiteit'

Begeleider, Chris Wiesen

"De reden om te starten met een leesclub is om met leerlingen op gelijk niveau een boek (eigenlijk eerder een pamflet) te bespreken wat helemaal niks met de vakken op school te maken heeft en alles met de samenleving. Centrale vraag is hoe wordt identiteit gevormd en hoe ziet onze hedendaagse identiteit eruit."

De leerlingen vinden het enerzijds lastig maar anderzijds zeggen ze alle vier dat dit eindelijk iets is, wat een morele richting geeft aan het leven en de samenleving zelf. En dat is nieuw voor ze op school. In de leesclub bespreken we steeds per bijeenkomst 2 hoofdstukken en dan krijg je een discussie op niveau en een waar docent en leerling aan elkaar gewaagd zijn en elkaar intellectueel uitdagen.

Het is erg leuk om te doen maar het vergt meer voorbereiding dan verwacht maar dat is geen probleem. Waarschijnlijk ga ik verder met dit initiatief, zeker met dit boek. Het zou leuker zijn als in de leesclub nog wat meer leerlingen zouden komen of zelfs docenten."

Presentatie JBA 10 oktober 2017

Hieronder volgt een evaluatie van de ervaring van een van de deelnemers:

"Van Chris Wiesen heb ik meer geleerd dan ik had gedacht op een heel leuke manier. Niet alleen op het gebied van identiteit maar - omdat meneer Wiesen vaak buiten de oevers trad - ook intens veel op andere gebieden. Een interessant boek behandeld door een zeer inspirerend persoon, die mij zelf ook aangespoord heeft na te denken, waarvoor zeer veel dank."

In het eerste jaar was de groep deelnemers naar het Brainwash Festival gegaan in Den Haag, het filosofisch festival waar de jongeren à la carte konden aanschuiven bij lezingen en rondetafel-gesprekken. Voor velen onder hen is dit een uitzonderlijke en bijzondere ervaring gebleken, en daarom vonden we het erg jammer dat Brainwash 2017 in een toetsperiode viel. Daarom is de organisatie van de JBA op zoek gegaan naar een alternatief, en zijn ze uiteindelijk de uitdaging aangegaan om een eigen Culture & Society festival in Parkstad te gaan organiseren. Dat was erg spannend, want we wilden de jongeren het initiatief in handen geven en ook grotendeels het programma en de organisatie toevertrouwen, conform de doelstellingen en uitgangspunten van de Junior Bildung Academie. De uitdaging luidde als volgt:

Organiseer zo zelfstandig mogelijk me minimaal 10 JBA'ers op basis van een bescheiden budget en veel fixen/ netwerken een besloten festival voor een kleine groep mensen (ongeveer 100) rondom een zelf te bepalen thema met maatschappelijke accenten. Durf fouten te maken, probeer vooral dingen uit die je nog niet goed beheerst en ondersteun anderen met jouw talenten. Neem ook verantwoordelijk en laat elkaar onderweg niet in de

steek. Besef dat je nu ook andere vaardigheden leert en nodig hebt dan in de dagelijkse onderwijspraktijk. Ga op reis en heb vooral ook samen veel plezier onderweg.

In mei kreeg de C&S-groep nog een workshop 'Fixen' van Alette Baartmans, onderwijsvernieuwer uit Amsterdam. Afgesproken was dat er een groeps-app gemaakt zou worden waarbij de coördinatoren van het traject ook aan verbonden werden zodat ze konden meekijken en grenzen konden stellen of suggesties konden geven, indien nodig. Ze zagen direct na de eerste bijeenkomst dat ideeën meteen uitgewisseld werden. Ook viel op dat enkele deelnemers de rol als kartrekker op zich namen; zij maakten een samenvatting van de groepsindeling en thema's, en kwamen met initiatieven om de volgende stappen te nemen. Twee van de 17 deelnemers zijn uiteindelijk tijdens het proces afgehaakt vanwege persoonlijke omstandigheden.

Naar aanleiding van de twee kunstworkshops die de deelnemers in oktober hadden kunnen volgen in SCHUNCK* werd vervolgens een brug geslagen naar het Festival: een illustratieworkshop en een paneldiscussie over kunst in de openbare ruimte.

Workshopleider Veronique de Jong is kunstenares en maakt illustraties voor onder andere NRC Handelsblad, Quest en Consumentenbond. Haar workshop was gebaseerd op het werk van illustrator Thë Tjong-Khing (1933) die op dat moment exposeerde in SCHUNCK*. De illustraties van de JBA-deelnemers van deze workshops zijn vervolgens gebundeld in het magazine "Leuk nieuws" en werden tijdens het festival officieel uitgereikt aan Veronique als tasbaar aandenken aan het festival. Bezoekers mochten daarna ook een exemplaar meenemen.

De andere workshop gaat meer over de beschouwende kant van kunst: een rondleiding door Heerlen langs de murals, bezoek aan het graffiti-museum, het op dat moment geëxposeerde werk van de kunstenaar Frank Havermans bespreken en discussies voeren over kunst in de openbare ruimte.

In Heerlen zijn namelijk veel murals (graffiti kunstwerken) te vinden. Niet iedereen is even enthousiast over deze kunstwerken. Er werd gediscussieerd over vragen als: Wat vind jij; is graffiti vandalisme of kunst? Voegen de murals iets toe aan de stad? Als jij mocht bepalen hoe de kunstwerken in de openbare ruimte van Heerlen eruit zouden zien, waarvoor zou je dan kiezen? Dit waren ook vragen die later tijdens de discussies tijdens het festival met professionals werden besproken. Verder werd er met medewerkers van SCHUNCK* nagedacht over de definitieve naam van het festival. Er werd gekozen voor: JBA-Festival, exploring arts and cultures.

Aan het einde van de workshop-middag in SCHUNCK* werd de hoogte van het beschikbare budget bekend gemaakt. Vanaf dat moment wisten de leerlingen dat ze voor het hele festival maximaal 1500 euro mochten uitgeven en dat de rest gefixt moet worden. En dat ze na afloop de opbrengst van de eet- en drankbonnen (na aftrek van de kosten) weer moesten storten in de JBA-kas. Met de organisatie van het festivalterrein Cultuurwerkplaats Zeezicht hebben enkele leerlingen onderhandeld over de prijzen en goede afspraken gemaakt. Zeezicht was bereid om op allerlei kostenposten korting te geven.

Het resultaat van een tweetal bijeenkomsten van de C&S-groep was een lijstje met o.a. de volgende actiepunten: vragen om optreden van bandjes van leeftijdsgenoten, artiesten in vriendenkring, foodtrucks benaderen, familie en vrienden vragen om te koken, financieel overzicht maken, Ugandeas marktkraampje met kunstvoorwerpen realiseren, docu's opvragen bij SCHUNCK*, kunstuitleen onderzoeken, een stand van de schoolreis naar Mongolië (XPlore), taaldocenten benaderen, posters en affiches ontwerpen, etc.

Twee dagen voor het festival begon de groeps-app heel intensief gebruikt te worden. Allerlei zaken moesten nog gefixt worden: Wie heeft nog een lange waslijn en knijpers? Wie heeft nog een doosje schoolkrijtjes? Is er wisselgeld aanwezig bij de verkoop van bonnen? Gaan we in dezelfde kleur gekleed, of hebben we etiketten om JBA-crew op te schrijven? En op het allerlaatste moment is er nog net op tijd een BHV-er gefixt, want de groep wist dat veiligheid een voorwaarde is om het feest door te laten gaan.

Uiteindelijk op 28 oktober, de dag van het JBA-Festival, exploring arts and cultures, was de groep om 12 uur al begonnen met het opbouwen van het Festival, om vervolgens de deur te openen voor de gasten van 17.00 tot 20.00 uur. Een aantal van de oorspronkelijke ideeën is door uiteenlopende redenen niet uitgevoerd. Maar de uitdaging, zoals die aan het begin van

het traject werd geformuleerd, is gerealiseerd en de kerngroep is heel tevreden. De uitgaven zijn binnen het budget gebleven, voorgeschoten kosten door de deelnemers voor de voorbereidingen konden vanuit de winst van de verkoop van etenswaren en drankjes direct al maandag erna terugbetaald worden.

De deelnemers spreken na afloop allemaal uit dat ze het resultaat geslaagd vonden. Het proces zal nog uitgebreid geëvalueerd worden: Wat waren je verwachtingen? Zijn die uitgekomen? Wat vond je van de samenwerking binnen de groep? Hoe is de benadering van externe genodigden gelopen (bijv. workshopleiders)? Zijn je verwachtingen uitgekomen wat betreft het beroep kunnen doen op mensen van school, zoals docenten of scholieren? Liepen je voorgenomen acties zoals je verwacht had? Hoe kijk je terug op de hele ervaring? Wat neem je hiervan mee in je verdere leven?

Hieronder fragmenten van het verslag van enkele deelnemers die hun ervaring met het festival als volgt beschrijven:

“Het festival overtrof mijn verwachtingen! Tijdens al het geregeld bij de voorbereiding en onze (soms iets) te hoge verwachtingen, had ik er een beetje mijn twijfels bij. Maar wat hebben we er een feest van gemaakt! Het was zeer vermakelijk, het eten was heerlijk en het programma was afwisselend. Ik heb veel blijde en tevreden gezichten gezien. Een waar succes! Vanuit het Sintermeertencollege waren redelijk veel leerlingen en enkele docenten aanwezig. Zij vonden het allemaal zeker de moeite waard. Ik zal in mijn leven meenemen dat ik zeer zeker niet meer moet denken dat iets gaat mislukken, omdat de voorbereidingen niet vlekkeloos verlopen. Dat heb ik gemerkt...gelukkig!! “

“Hoe ik terugkijk op de hele ervaring: Het was zeker tof om te doen, soms miste ik wat enthousiasme in de groep, maar je kunt van alles fixen als je je contacten inzet. Toen we op 28 oktober om 12.00 uur begonnen met opbouwen was ik verbaasd hoe goed alles uiteindelijk toch gelukt was. Maar er waren ook zeker dingen die beter hadden gekund. De communicatie had beter gemoeten, de taakverdeling duidelijker en achteraf gezien denk ik dat we dingen nog veel beter hadden kunnen doen. Ik persoonlijk heb ook vooral geleerd dat ik soms wat meer moet loslaten, me niet met alles moet bemoeien en ook moet vertrouwen dat andere hun dingen goed organiseren. Het was leuk om te doen, leerzaam maar ook erg vermoeiend. Ik zou volgend jaar de nieuwe lichterij willen ondersteunen voor het festival 2018. Maar wel onder de voorwaarde dat het me niet zoveel tijd kost als het dit jaar heeft gedaan. Ik wil helpen, niet verantwoordelijke zijn. Ik wil niet zelf het festival organiseren maar de volgende lichterij helpen, ondersteunen, ideeën geven, op weg helpen. De duidelijkheid die wij dit jaar soms misten zal denk ik voor de groep van volgend jaar al vanzelf wat meer zijn, omdat zij als voorbeeld ons festival kunnen gebruiken.”

Een compleet verslag met foto's van het festival is te zien via deze link: [JBA-Festival, exploring arts and cultures.](#)

Er blijken dus zeker ook aandachtspunten te zijn voor de volgende ronde. Voor het JBA-kernteam van begeleiders was het ook een duik in het diepe en uiteindelijk een goede les: dat 'loslaten en vertrouwen geven aan onze kinderen' voor iedereen een waardevol resultaat oplevert voor de toekomst. Met SCHUNCK* en Zeezicht is afgesproken om voor het tweede JBA-Festival C&S in 2018 opnieuw samen te gaan kijken welke samenwerking gerealiseerd kan worden. Ook is een groepje deelnemers van dit jaar bereid om voor dit festival in 2018 tips en raad te geven op basis van hun eigen ervaring. Het draaiboekje kan

overgedragen worden als basis, en de nieuwelingen zullen dit naar eigen inzicht kunnen gaan gebruiken voor hun leerervaringen en gezamenlijk avontuur in het 'sociaal domein'.

Dit verslag is geschreven door: Nathalie Crapanzano-Kerp, coördinator JBA - C&S

(tevens docent Frans en Levensbeschouwelijke vorming op de Scholen van het Bernardinuscollege)

Ik bedank Tjeu Seeverens, creatief leider van de TalentenAcademie SVO | PL, voor de mogelijkheden en ruimte om het concept vorm te geven, in samenwerking met de collega's van het JBA-kernteam (o.a. John Reumkens en Jolanda Blanker, die er vanaf het begin bij waren). Ook dit draaide soms om 'loslaten' en ook veel vertrouwen geven en hebben in elkaar, in de mogelijkheden, en vooral in onze leerlingen.

